אין מעמידין פרק שני עבודה זרה מ.

שוטטות. לשון [מ]שטין על המים: חציות פתוחות לא סגי בחדא דאיכא למימר מעלמא נפל ביה: **וכדגים כל שיש בהן סנפיר וקשקשים.** משנה היא בחולין (דף נט.). אלמא אין סימן לדגים בדבר אחר וקשקש לתרוייהו: **אכל בגופן.** לאכול גופן של דגים של טרפה: **מריש הוה מעכילנא בליר.** בחד סימן או בחלש או בשדרה דהוה ס"ד דכי פליגי רב הונא ורב נחמן בגופן פליגי אכל בלירן אפילו רב הונא מודה: **בלירן נמי לא** [ג] **עכילנא.** דסבירא לי כרב הונא: **בשחיכות שוות.** כשמחברין אותן יחד מתחברות ויכרות ונראות שהיו כולן מדג אחד: **ומי איכא דשרי כה"ג** [ד]**אפרא דשחיטי קלפי.** די"ל שמא דגים טהורין וטמאין יש וקשקשים מן הטהורין בלו: **ואנא לא מיסר אסרינא.** לאכול גופן משום קליפי דמיסתכמי בארבא וכ"ג אזי קאמר לה: **דקאמר לי רב פפא.** דשרינהו רב הונא: **עריבה.** ספינה קטנה: **כולן מותרות.** דכי היכי דהוה בהן דגים גמי בכולהו ואזלו לעלמא: **מתלתא קרלי.** מג' חכמים גדולים שהם כדיי לסמוך עליהם כעל המקלה: **דמן בירי.** מקום: **עוברן.** בילים שלהן: **משרין.** דג עלמו במעי אמו: **זה משרין מבחוץ.** דג טהור לאחר שהוציא בילתו משרלא (ג) ועומדת מאליה בחול אבל דג טמא משרין מבפנים בגמעי האם לאחר שנגמרין ביציו בגמעיו: **פימני ביצים.** של עוף טהור: [ד]**שכודרים.** משוכה שרחבה בראשה אחד והולכת ומקצרת ומשמשת: **ועגולגלת.** עגולה מציריה ומגלגלת לתין לידיה רחבים: **ראשה אחד כד.** רחב פלטר"א בלע"ז כלומר עשוי ככד שרחב מתחתיו בית מושבו: **חלבון.** חלבום"ל: מויי"ל: **בילת השרץ.** לב הלבלבה מעולי ביצים הן. לב הוא כוכורי"ל בלע"ז הדומה לפרדע. ונפקא מיניה דאם ריקמה ויקבה מטמא במגע בשחיטת חולין (דף קט:):

והתניא

יהודה משמיה דעולא מחלוקת לטבל בצירן אבל בגופן דברי הכל עד שיהא ראש ושדרה ניכר של כל אחד ואחד יתיב רב חיננא בר אידי קמיה דרב אדא בר אהבה ויתיב וקאמר [ה]עובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כילבית באחת מהן פתוחות כולן מותרות סתומות היא מותרת וכולן אסורות א"ל מנא לך הא [ו] מתלתא קראי שמיע לי מרב ושמואל ורבי יוחנן אמר רב [ז]ברונא אמר רב [ח]קירבי דגים ועוברן אין נקחין אלא מן המומחה רמי ליה עולא לרבי דוסתאי דמן בירי מדקאמר רב קירבי דגים ועוברן אין נקחין אלא מן המומחה מכלל דדג טמא אית ליה עובר ורמינהי [ט]דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים סמי מכאן עוברן א"ל רבי זירא לא תיסמי תרוייהו מטילי ביצים נינהו אלא זה משריץ מבחוץ וזה משריץ מבפנים למה לי מומחה לבדוק בסימנין דתניא [י]בסימני ביצים כך סימני דגים סימני דגים סלקא דעתך [יא]סנפיר וקשקשת כתיב בהו אלא בסימני ביצים [יב]כך סימני עוברי דגים ואלו הן סימני ביצים 'כל שכודרת ועגולגלת ראשה אחד כד וראשה אחד חד טהורה ב' ראשיה חדין וב' ראשיה כדין טמאה [יג]חלמון מבחוץ [יד]וחלבון מבפנים טמאה חלבון מבחוץ וחלמון מבפנים טהור חלבון וחלמון מעורבין זה בזה זו היא ביצת השרץ אמר רבא כשנימוחו ולרבי דוסתאי דמן בירי דאמר סמי מכאן עוברן

והתניא

של עוף פלוני טהור לכך הוצרך לתכן כשנימוחו כך דקדק ר"י וא"ת דאמאי לא מילתא פסיקתא היא דהא אם אמר אי מלמתים נאמן אף אלא מן המומחה ויש לומר דדבר זה לא שכיח כרוב מוכרים שיהיו בשעת מליחה ורביו יהודה הקשה על פר"ת דאי סימני [טז]דגים דאוריתא אם כן אלי תניא בדלא תניא דקאמר בסימני ביצים כך סימני עוברי דגים ועוד הקשה מן הירושלמי דפירקין נתן בר רבא אמר קמיה שמואל ידע אנא מפרשא בין עוברי דגים טמאים לעוברי דגים טהורים עוברי דגים טמאים עגולים עוברי דגים טהורים ארוכים [יז]אמר ליה הדא סלפותא א"ל כזה מהו פירוש הדאה לו עובר של דג טהור וא"ל טמא א"ל לא כיש לי לאמרת על טהור טמא אלא קופץ לומר על טמא טהור משמע דיש עוברי דג טמא דומין לשל טהור כמו בביצים לאיכא דעורבא דדמיא ליונה אלמא סימנים לאו דאוריתא ואין לסמוך על סימני עוברי דגים מיהו אין לאסור הבורבוטע כי אמת הוא שיש לו במים ומשירן בשעה שעולה מן המים:

ה"ג

כאן בפתוחות כאן בסתומות. פ"ה דבפתוחות לא סגי בחדא דאיכא למימר מעלמא נפל ביה והקשה הר"ר אפריים [ו](מדמתי) בסמוך עובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כילבית באחת מהן פתוחות כולן מותרות אלמא בפתוחות תלינן לקולא דאמר כי היכי דהואי בהן הוה בחמרינו אלא לעלמא אזלו וע"ק לי חיישינן דמעלמא נפל בה שמים נמי ימיות דלמא העובד כוכבים הביאם שם לכן היה מפרש הר"ר אפריים להפך בפתוחות סגיא בחדא דאיכא למימר אחמרינו אזלא לעלמא ואיכא למיחש שמא העובד כוכבים הביא שם דאדרבה לקולא תלינן אבל בסתומות צריך שמים מיהו יש לישב פ"ה דשאני התם שנמצאו שמים כילבית באחת מן החביות אבל הכא אין נמצא כאן שום חביות להכשר כהלכתו ולכך יש לפסול בפתוחות: **ובדגים** [יח]**כל שיש לו סנפיר** וכו'. פ"ה משמע שאין הכשר בדגים בדבר אחר וקשיא לתרוייהו ומיתה דא"כ כי משני בלאותם דדמו ריישייהו לטמאים שהם הולכין סנפיר וקשקשת ומה תירץ אליבא דמ"ד לו לאשו לו שדרו ולבדוק בשדרה דכל דג טמא אין לו חוט השדרה לכך נראה דמשדרה לא פריך מידי והא דלא משיב ליה תנא בהדי סנפיר וקשקשת היינו משום דסימני גוופאי לא קא חשיב:

מחלוקת בצירן אבל בגופן [יט]**לא.** וא"ת והא לירן נמי איסור דאוריתא [כ]כדאמרינן (חולין דף קיב:) הטמאים לרבות לירן ורוטבן וי"ל דוקא דאוריתא לירן אסור מיהו לירן בטיל ברוב וגופן לא בטיל דבריה לא בטילה: **וחזא** ביה [כא]**קלפי** ושרייה. ומיירי כגון שלא היה שם אלא מין אחד ומאן דאסר היינו משום דסימני כה קלפי מעיקרא:

נמצאת בילבית. פירוש הכשר כילבית היינו שמים בפתוחות לפרש"י דלעיל ולפי' הר"ר אפריים שמים בסתומות: **אמר רבא** בשנימוחו. תימה אמאי לא משני קסבר קימני עוברי דגים לאו דאוריתא ולכך אין לבדוק בסימנים דה"נ משני פרק אלו טרפות (חולין דף מד. ושם) גבי סימני ביצים דלאו מדאוריתא מינהו דקא פריך ולבדוק בסימנים ומשני סימני ביצים לאו מדאוריתא ואור"ת דש"מ מהכא סימני עוברי דגים דאוריתא ולכך יש להתיר הבורבוטע אע"ג דאין אנו מוצאין בהם קשקשים דהא יש בהם סימנים ועוברים מיהו יש לדחות לעולם אימא לך סימנים לאו דאוריתא והא דלא שני הכא משום דאמאי מיקשי דאין נקחין אלא מן המומחה משמע דאין שום לד היתר ליקח שלא מן המומחה ואין זה דאם לא ימוחו שהסימנים מיכרים ואומר של דג פלוני טהור להשתא איכא תרתי לטיבותא וכה"ג נקחים אף שלא מן המומחה כדאמרי' התם (דף סג:) גבי ביצים דלוקחין מהן כשאומר

עין משפט
נר מצוה

קפו א מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה כג ועיין במ"מ סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן פג סעיף ו:
קפז ב מיי' שם סמג שם טוש"ע י"ד סי' קיב:
קפח ג מיי' שם פ"ח הלכה כד סמג שם טוש"ע י"ד סימן פג סעיף ה:
קפט ד מיי' שם פ"ג הלכה כג סמג שם טוש"ע י"ד סימן קיד:
קצ ה ו מיי' שם הלכה כב סמג שם טוש"ע י"ד סימן פג סעיף ד:
קצא ז מיי' שם הלכה כג טור ש"ע שם סעיף ו:
קצב ח מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ז:
קצג ט מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
קצד י מיי' שם הלכה יח סמג שם טוש"ע י"ד סימן פו סעיף ו וסימן פג סעיף ח:

תורה אור השלם

ו. אֶת זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם כֹּל אֲשֶׁר לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים אֹתָם תֹּאכֵלוּ: ויקרא יא ט

מוסף רש"י

דג טמא משריץ. כגופו עוברו כמאר בהמה וחיה (בכורות ז:). **דג טהור מטיל ביצים.** ויוצא עליהן ומתממן עד שיוציאם מן הקליפות בעופות (שם). **עוברי דגים.** כילי הדגים כמות שהן מחוברים יחד (חולין סד:). **שכודרת.** עגה כמכדור. **פלוט"א.** כתרנת ועגולגלת מדא היא, דאי תנא עגולגלת לחודה היה משמע עגולה כעדשה וכגרגיר, לכך תני כתרנת ועגולגלת, בעיגולה של כדור שאינה קלושה אלא עגולה בעוכי, והדר מפרש ראשה אחד כד וראשה אחד חד, דלא כבורר ממש אלא משוכה לארכה ויקנולה לחצה (שם). **כד.** פלוט"א בלע"ז, שאינו חד אלא כבכדור (שם). **חלבון.** אלבו"ן (שם). **חלמון.** מוי"ל (שם). **ביצת השרץ.** לב והלבלבה הדרן עלך אין מעמידין

רבינו חננאל (המשך)

פתוחות כולן מותרות כמאן דמערבן דמו וכולן בחדא חשיבי סתומות היא מותרת וכולן אסורות אמר ליה מנא לך הא אמר ליה מרב ושמואל ור' יוחנן. אמר רב ברונא אמר רב קרבי דגים ועוברן אינן נלקחין אלא מן המומחה ומקשינן למימרא דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים ופרקינן תרוייהו מטילי ביצים נינהו מיהו טמא משריץ מבפנים דג טהור מטיל ביצים ומשריץ מבחוץ ולמה לי מומחה נבדוק בסימנין דתניא בסימני ביצים כך סימני עוברי דגים וכסימני ביצים תנינן כל שכודרת ועגולגלת ראשה אחד חד וראשה אחד כד כלומר

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מחלוקת וכו' בראמרינן השמאים. עיין כתוס' חולין סט וש"ע ועיין בכורות דף ו ע"ב תוס' ד"ה לאסור [ועי' פ"מ יו"ל סימן פ"נ]:

הגהות הב"ח

(א) נמ"א מגא לך הא א"ל מתלתא: (ב) רש"י ד"ה בלירן נמי לא מטבילנא: (ג) ד"ה זה מפרץ וכו' משלא ונצרת מאליה (בחול) מז"מ וע"ב יש מגיהין בחרץ:

לעזי רש"י

פלטר"א [פלט"א]. שטות.
אלבו"ם"ל [אלבו"ם]. חלבון (הביצה).
מוי"ל. חלמון (הביצה).
כוכורי"ל [בוטיורי"ל]. קרפדה קטנה.

רבינו חננאל

הא דתנן בדגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת אוקינהא מיני דגים ששמן בארא' ופלמירא שראשם דומה לראש דגים שמאין אבל שאר דגים לבולי האי לא חיישינן: אמר רב פפא טרית שאינה טרופה הלכתא עד שיהא ראש ושדרה של כל אחד ואחד ניכר ואם לאו אפילו לטבול בצירן אסור. ומוחבינן עליה תחיכת דג שיש בה סימן בין בכולה בין במקצתה אפילו אחד במאה כולן מותרות. ומעשה בעובד כוכבים שהביא גרב מלא תחיכות בצירן ונמצא סימן באחד מהן והתיר רשב"ג את הגרב כולו ומשני ר"ב פפא בשוחחיכות שוות פי כשניתן תחיכה על חברתה מתראה דג שלם ומקשינן אי הכי מאי למימרא ופרקינן מהו דתימא ניחוש דלמא אתרמוי אתרמי ליה קמ"ל דלא חיישינן: ההוא ארבא דצאנתיא דאתאי לסיכרא חזי קילפי שהן קשקשין רב הונא בר חיננא שרא ליה אמר רבא מי איכא דשרי כי הא מלתא באתרא דשכיחי קילפי נפקי שיפורי דרבא ואסיר שיפורי דרב הונא בר חיננא ושארו. ואסיקנא אמר רב אשי אנא לא אסרנא ולא שרינא בין בנופן בין בצירן וקיימא לן כרב אשי דהוא בתראה: יתיב רב אדא בר אהבה וקאמר עובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כילבית באחת מהן

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com